

Extincția disponibilității acțiunii penale**Drd. Vlad Crăciun***Facultatea de Drept, Universitatea din București*

Rezumat: *Disponibilitatea acțiunii penale este un corolar important al principiului minimei intervenții, garantând că mecanismele dreptului penal vor interveni doar atunci când este necesar pentru apărarea interesului public. Pornind de aici, articolul își propune să examineze situațiile în care, deși principial acțiunea penală depinde de plângerea prealabilă, procurorul poate să treacă peste voința victimei și să o exercite din oficiu. În acest context, vor fi criticate modificările aduse Codului penal prin Legea nr. 248/2023, dar și interpretările oferite de ÎCCJ prin Decizia 30/2024. Totodată, va fi explorată instituția însușirii retragerii plângerii prelabile în lumina modificării articolului 158 alin. (4) C.pen. prin Legea nr. 116/2025. Analiza va ajunge la concluzia că, deși extrem de importante, excepțiile de la oficialitatea procesului penal au fost volatilizate de noile modificări legislative.*

Cuvinte-cheie: *însușirea retragerii plângerii prelabile de procuror, disponibilitatea și oficialitatea acțiunii penale, modificarea art. 158 alin. (4) C.pen., Decizia ÎCCJ 30/2024, Legea nr. 248/2023, Legea nr. 116/2025.*

The extinction of the availability of criminal prosecution

Abstract: *The availability of criminal prosecution is an important corollary of the principle of minimum intervention, ensuring that criminal law mechanisms will only intervene when necessary to defend the public interest. On this basis, the article aims to examine the instances in which, although criminal proceedings are, in principle, dependent on a prior complaint, the prosecutor may override the victim's wishes and initiate proceedings ex officio. In this context, the amendments made to the Criminal Code by Law 248/2023 will be criticized, as well as the interpretations offered by the HCCJ in Decision 30/2024. The institution of the withdrawal of the prior complaint will also be explored, considering the amendment of Article 158 (4) of the Criminal Code. The analysis will conclude that, although extremely important, the exceptions to the official nature of criminal proceedings have been rendered ineffective by the new legislative amendments.*

Keywords: *acceptance of the withdrawal of the preliminary complaint, availability and official nature of criminal proceedings, Article 158 (4) of the Criminal Code, ÎCCJ Decision 30/2024, Law no. 248/202, Law no. 116/2025.*

Principiul minimei intervenții a dreptului penal garantează că statul va folosi cele mai drastice metode de inhibare a comportamentelor antisociale doar atunci când este absolut necesar. Ca efect al acestui principiu, unele fapte, deși vătămătoare, sunt lăsate în sfera altor ramuri de drept. Altele, chiar dacă se află în domeniul penal, vor atrage acest gen de

răspundere numai în anumite condiții de procedibilitate. Ca atare, un corolar al minimele intervenții îl reprezintă disponibilitatea acțiunii penale.

Mai precis, în unele situații, victimei îi este delegată prerogativa de a decide atragerea sau sistarea răspunderii penale. Rațiunea legiuitorului derivă din gravitatea redusă a unor infracțiuni (e.g. amenințare, hărțuire etc) sau din evitarea revictimizării (în cazul violului sau hărțuirii sexuale). După cum s-a mai arătat¹, disponibilitatea acțiunii penale în cazul unor infracțiuni grave împotriva vieții sexuale este profund nocivă. De altfel, Convenția de la Istanbul² și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului³ impun statelor părți să cerceteze *din oficiu* infracțiunile de viol și agresiune sexuală. Ca atare, în conformitate cu art. 20 alin. (2) din Constituție, se pune problema priorității reglementărilor internaționale în detrimentul art. 218 alin. (5) și art. 219 alin. (5) C.pen. De altfel, după cum vom detalia mai jos, aceeași discuție devine relevantă și în cadrul infracțiunii de violență în familie ca urmare a considerentelor Deciziei ÎCCJ 30/2024⁴.

Unul dintre mecanismele de transpunere a disponibilității acțiunii penale îl reprezintă plângerea prealabilă. După cum s-a arătat în doctrină⁵, ea nu constituie doar o modalitate de sesizare a organelor judiciare, ci și o condiție de procedibilitate pentru a putea fi angrenată răspunderea penală. Lipsa și retragerea ei vor duce, conform art. 16 alin. (1) lit. e) și g) C.pr.pen., la împiedicarea punerii în mișcare sau la stingerea acțiunii penale.

În continuare vom prezenta ipotezele în care procurorul poate trece peste lipsa ori retragerea plângerii prelabile, urmând a fi criticate modificările aduse prin Legea nr. 248/2023⁶ (I). Totodată, vom analiza regimul juridic al însușirii retragerii plângerii prelabile de către procuror, aducând unele critici Deciziei ÎCCJ 30/2024 a instanței supreme (II). În fine, vom prezenta „soluția legiuitorului”, respectiv modificarea Codului Penal adusă prin Legea nr. 116/2025⁷ (III) și câteva scurte concluzii (IV).

I. DINCOLO DE VOINȚA VICTIMEI. MODIFICĂRILE ADUSE PRIN LEGEA NR. 248/2023

Legiuitorul a consacrat inițial următoarele situații în care procurorul poate pune în mișcare acțiunea penală **chiar și în lipsa formulării plângerii prelabile** de către persoana vătămată: victima nu are capacitate deplină de exercițiu (art. 157 alin. (4) C.pen.)⁸ sau este o

¹ V. *Cioclei*, Viața sexuală și politică penală. Exercițiu de criminologie, Ed. Holding Reporter, București, 1994, pp. 52-59.

² Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată în 11.05.2011 la Istanbul și ratificată prin L. 30/2016 publicată în Monitorul Oficial nr. 224 din 25 martie 2016.

³ A se vedea M.C. v. Bulgaria, cererea nr. 39272/98, hotărârea din 4 decembrie 2003, ECHR 2003-XII.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial cu numărul 585 din data de 25 iunie 2024.

⁵ M. I. *Michinici*, M. *Dunea* în Noul Cod Penal, Comentarii pe articole (coord. T. *Toader*), Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 263.

⁶ Legea nr. 248/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. Nr. 673 din 21.07.2023.

⁷ Legea nr. 116/2025 pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru modificarea și completarea Legii nr. 26/2024 privind ordinul de protecție, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 583 din data de 23 iunie 2025.

⁸ Dispoziția s-ar putea aplica și în situația în care victima are capacitate deplină de exercițiu, însă *faptic*, se află în imposibilitate de a o exercita fie din pricina unei stări preexistente, fie ca urmare a comiterii infracțiunii. Totuși, se apreciază că, într-o astfel de ipoteză, se pune în discuție prorogarea termenului de 3 luni. Pentru mai multe detalii, a se vedea F. *Streteanu*, Cauzele care înlătură răspunderea penală și executarea pedepsei,

persoană juridică reprezentată de făptuitor (art. 157 alin. (4) C.pen.); persoana vătămată a decedat sau, în cazul persoanei juridice, a fost lichidată înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii prealabile (art. 157 alin. (5) C.pen.); victima infracțiunilor prevăzute la art. 193 C.pen. sau 196 C.pen. este un membru de familie (199 alin. (2) C.pen.).

Ipotezele de mai sus relevă că – în legislația noastră penală – rațiunea derogării de la disponibilitatea urmăririi penale nu a fost gravitatea infracțiunii, ci situația particulară a victimei. Această concluzie reiese mai întâi din faptul că procurorul are doar posibilitatea să pună în mișcare acțiunea penală din oficiu, nefiind obligat să o facă. Totodată, atributul de a trece peste voința persoanei vătămate lipsește – în mod discutabil – la unele infracțiuni extrem de grave, cum sunt violul sau agresiunea sexuală. Așadar, excepțiile de la disponibilitatea urmăririi penale au fost configurate pe riscul prezumat de influențare a victimei. Deciziei legiuitorului sub aspectul răspunderii pentru faptele prevăzute de art. 199 alin. (2) C.pen. i-au fost aduse critici⁹, însă – după cum vom detalia în secțiunile următoare – le apreciem neîntemeiate. Totuși, considerăm lipsită de inspirație completarea, prin noile modificări legislative, a ipotezelor expuse mai sus.

Astfel, Legea nr. 248/2023 a introdus un nou caz în care procurorul poate să treacă peste voința victimei de a nu depune plângere prealabilă: art. 193 alin. (4) rap. la art. 193 alin. (2¹) C.pen., respectiv atunci când infracțiunea de *lovire sau alte violențe* a fost comisă: față de o persoană aflată în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului; față de un minor; în public; de către o persoană care are asupra sa o armă de foc, un obiect, dispozitiv, o substanță sau un animal ce pot pune în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor. Dintre situațiile vizate, singura care își găsește justificarea este cea referitoare la relația de dependență a victimei față de agresor (art. 193 alin. (2¹) C.pen. lit. a) C.pen.). Într-adevăr, această stare ar putea să influențeze decizia victimei asupra formulării plângerii prealabile. Totodată, ea nu este acoperită nici de dispoziția generală de la art. 157 C.pen., nici de norma procedurală de la art. 295 alin. (3) C.pr.pen. rap. la art. 289 alin. (8) C.pr.pen. Ca atare, modificarea legislativă este oportună, motiv pentru care ar fi putut primi chiar aplicabilitate generală prin modificarea art. 157 C.pen.

Celelalte ipoteze introduse prin Legea nr. 248/2023 par a fi inutile sau chiar discutabile. Mai întâi, posibilitatea urmăririi penale din oficiu în cazul victimei minore (art. 193 alin. (2¹) lit. b) C.pen.) era deja acoperită de norma generală de la art. 157 alin. (4) C.pen. Apoi, situațiile descrise la art. 193 alin. (2¹) lit. c) și d) C.pen. se îndepărtează de rațiunea reglementării inițiale.

Într-adevăr, circumstanțele analizate pot amplifica, într-o oarecare măsură, gravitatea faptei de lovire sau alte violențe. Totuși, după cum am arătat deja, arhitectura excepțiilor de la disponibilitatea acțiunii penale nu are la bază pericolozitatea faptei, ci riscul influențării persoanei vătămate. Or, simplul fapt că infracțiunea se comite în public sau că făptuitorul are asupra sa bunurile indicate de normă nu ar putea impieta asupra capacității acesteia de a decide în mod autonom asupra tragerii la răspundere penală a agresorului.

Bineînțeles, legiuitorul român poate reconfigura derogările de la disponibilitatea

---

prezentare susținută în cadrul „Conferința internațională. Noul Cod penal și Noul Cod de procedură penală, 24-26 februarie 2014, București disponibil pe <https://www.youtube.com/watch?v=IAwzxW4uCXg> (01:10:05).

⁹ Pentru mai multe detalii, a se vedea V. Cioclei, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, disponibil pe <https://www.universuljuridic.ro/violenta-in-familie-o-noua-tinta-a-politicii-penale-populiste/>.

urmăririi penale, oferind procurorului prerogativa de a trece peste voința victimei și în situații determinate de impactul *concret* al unor cauze. De pildă, Codul penal spaniol învederează că, în cazul infracțiunilor de agresiune sexuală și hărțuire sexuală comise asupra majorilor, Ministerul Public va putea să treacă peste lipsa plângerii, „luând în considerare interesele legitime existente”. Tot astfel, în cazul unor infracțiuni echivalente violării secretului corespondenței sau accesului neautorizat la un sistem informatic, legea spaniolă permite organului penal să ignore lipsa plângerii prealabile atunci când infracțiunea „afectează interesele generale”.¹⁰ În același timp, Codul penal german condiționează, printre altele, urmărirea infracțiunilor de violarea vieții private și încălcarea secretului corespondenței de plângerea prealabilă, exceptând situația în care organul penal consideră că există un interes public pentru urmărire. O dispensă asemănătoare regăsim și în cazul infracțiunii de vătămare corporală în formă simplă (similară infracțiunii prevăzute de art. 193 C.pen. român)¹¹.

Forma deschisă a incriminării și pericolozitatea extrem de diversă a faptelor înglobate de art. 193 alin. (2) C.pen.¹² ar fi justificat poate o abordare similară celei din legislația germană, însă Legea nr. 248/2023 s-a îndepărtat de la acest model, „inovând” mai ales prin circumstanțele reglementate la art. 193 alin. (2¹) lit. c) și d) C.pen.

Or, nu se poate aprecia *de plano* că săvârșirea faptei în public reclamă întotdeauna un interes general, mai ales prin raportare la definiția oferită de art. 184 alin. (1) lit. a) și b) C.pen.¹³ Dimpotrivă, având în vedere paleta extrem de largă a urmărilor tipice, pot exista situații în care lovirea comisă în privat prezintă o gravitate mult mai ridicată decât cea comisă în public. Tot astfel, interesul general pentru urmărirea faptei nu reiese automat din comiterea de către o persoană care „are asupra sa o armă de foc, un obiect, un dispozitiv, o substanță sau un animal ce pot pune în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor”, atâta vreme cât obiectele respective se pot afla întâmplător în posesia făptuitorului, iar norma nu cere utilizarea lor. De asemenea, formularea este mult prea vagă, nefiind limpede la ce obiecte *sau animale* se referă legiuitorul.

Totodată, după cum s-a mai arătat¹⁴, se creează o diferență de tratament între victimele infracțiunii prevăzute de art. 193 C.pen. Dacă o astfel de diferențiere poate fi justificată de riscul influențării victimei în cazul faptelor indicate la art. 199 alin. (2) C.pen., ea nu se mai justifică în situația analizată aici. De pildă, victima unei infracțiuni de lovire săvârșită în locuința agresorului va avea drept de dispoziție asupra acțiunii penale. Totuși, dacă făptuitorul avea asupra sa un tirbușon (pe care nu l-a folosit și de care victima nici măcar nu a știut) sau chiar o pisică¹⁵, persoana vătămată va fi lipsită de dreptul de dispoziție

¹⁰ A se vedea art. 191 alin. (1) și art. 201 alin. (2) din C.pen. spaniol, disponibil pe https://www.boe.es/biblioteca_juridica/abrir_pdf.php?id=PUB-DP-2024-118 accesat în 23.09.2025.

¹¹ A se vedea art. 205 rap. la art. 201a și la art. 202 C.pen. german și art. 230 rap. la art. 223 C.pen. german, disponibil pe: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>.

¹² Mai precis, art. 193 alin. (2) C.pen. incriminează orice faptă prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile”.

¹³ Conform acestor norme, în unele situații, se va considera că fapta a fost săvârșită în public chiar dacă nu a fost percepută de nicio altă persoană.

¹⁴ A se vedea V. Cioclei, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, cit. supra.

¹⁵ Nu există nicio rațiune pentru care o pisică să nu fie considerată un animal care *poate pune* în pericol sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, având în vedere formularea art. 193 alin. (2¹) lit. d teză finală C.pen.

asupra acțiunii penale.

Astfel de situații trebuie evitate de organul judiciar, care poate face aplicarea directă a principiului minimeii intervenții¹⁶. Mai precis, în cazul unor infracțiuni precum cea indicată la art. 193 alin. (2¹) lit. c) sau d) C.pen., procurorul ar trebui să treacă peste voința victimei doar în situații excepționale, care să contrabalanseze prejudiciul procesual adus acesteia. De altfel, după cum vom detalia mai jos, acest lucru rezidă și din jurisprudența CEDO¹⁷.

II. DINCOLO DE VOINȚA PROCURORULUI. INTERPRETĂRILE ADUSE PRIN DECIZIA ÎCCJ 30/2024

Înainte de modificările intervenite prin Legea nr. 116/2025, art. 158 alin. (4) C.pr.pen. preciza că retragerea plângerii va produce efecte *numai dacă este însușită de procuror* în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală *a fost pusă în mișcare din oficiu, în condițiile legii*. Astfel, în practică era incert dacă însușirea procurorului mai era necesară atunci când sesizarea organelor de urmărire penală fusese realizată prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate, chiar dacă în actul de inculpare se indica expres că acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu. Sesizată cu o întrebare preliminară, ÎCCJ a statuat prin Decizia 30/2024 că, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă sau din oficiu, iar persoana vătămată *a depus deja* o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângere prealabilă a persoanei vătămate, așa încât retragerea plângerii prealabile nu mai este supusă condiției însușirii de către procuror.

În motivare, ÎCCJ a arătat că, în ipotezele prevăzute de art. 157 alin. (4) și art. 199 alin. (2) C.pen.¹⁸, procurorul nu are un drept discreționar de a decide dacă pune în mișcare acțiunea penală indiferent de voința victimei, ci are un rol subsidiar, garantând un strat suplimentar de protecție pentru ocrotirea persoanelor vătămate care, din varii motive, rămân în pasivitate. Ca atare, arată instanța supremă, procurorul va putea deroga de la disponibilitatea acțiunii penale în astfel de ipoteze doar dacă plângerea victimei nu întrunește condițiile legale sau dacă ea lipsește cu desăvârșire. Mai mult, s-a învederat că nu prezintă nicio relevanță modul de sesizare al organelor de urmărire penală, ci doar dacă *la momentul punerii în mișcare a acțiunii penale* exista la dosar plângerea prealabilă, iar aceasta respecta dispozițiile legale în materie. Într-o atare situație, retragerea plângerii prealabile trebuie să ducă la încetarea procedurilor, în baza art. 158 alin. (1) C.pen., iar însușirea procurorului nu mai este necesară. Decizia prezintă serioase curențe din mai multe puncte de vedere.

În primul rând, interpretarea reprezintă o adăugare nepermisă la lege, întrucât subsidiaritatea invocată de instanța supremă nu rezultă din normele legale. Într-adevăr, dacă legiuitorul ar fi dorit să reducă atributul procurorului de a exercita acțiunea penală la cele două situații (lipsa ori neregularitatea plângerii prealabile) ar fi trebuit să o arate în mod expres. Or, textele de la art. 157 alin. (4) C.pen., de la art. 199 alin. (2) și de la art. 193 alin. (4) C.pen. nu fac astfel de precizări, ci folosesc sintagma *„acțiunea penală poate fi pusă în*

¹⁶ În Decizia nr. 405/2016 (publicată în M. Of. nr. 08.07.2017, Curtea Constituțională a arătat (pct. 80) că obligația aplicării principiului „ultima ratio” revine nu doar legiuitorului, ci și organelor judiciare.

¹⁷ A se vedea Opuz v. Turciei (Cererea nr. 33401/02, Hotărârea din 09.09.2009).

¹⁸ Ulterior, acestor situații li s-a alăturat și cea de la art. 193 alin. (2¹) C.pen.

mișcare și din oficiu". Dacă legea nu distinge, nu ar trebui să o facă interpretul. Nici folosirea conjuncției „și” nu poate constitui un argument în favoarea subsidiarității, având în vedere că ea apare și în ipotezele menționate la art. 157 alin. (5) C.pen. referitoare la decesul ori lichidarea persoanei vătămate, unde „coliziunea” între procuror și victimă este exclusă.

În al doilea rând, după cum arată chiar instanța supremă, rațiunea textelor analizate este aceea de a oferi o protecție suplimentară persoanelor vulnerabile, aspect care se observă cu precădere în cazul prevăzut de art. 157 alin. (4) și art. 199 alin. (2) C.pen. Această protecție devine efemeră dacă vizează doar situațiile în care plângerea prealabilă lipsește sau nu întrunește condițiile procedurale (legate de termen sau formă). După cum am arătat, posibilitatea exercitării din oficiu a acțiunii penale în astfel de cazuri se fundamentează tocmai pe existența riscului ca deciziile victimei legate de angrenarea răspunderii penale a agresorului să fie influențate. Or, acest risc nu se estompează odată cu formularea plângerii prealabile, ci chiar se propagă. Așa cum victima poate fi determinată să nu depună plângerea prealabilă, la fel de bine poate fi determinată să o retragă. Tocmai de aceea, în astfel de situații deosebit de sensibile, legiuitorul o oferă procurorului posibilitatea de a trece – *întotdeauna motivat, niciodată discreționar* – peste voința victimei și de a exercita acțiunea penală.

În al treilea rând, decizia poate duce la evitarea răspunderii penale, împotriva interesului public și intenției legiuitorului. Mai precis, conform art. 157 alin. (4) teză finală C.pen., atunci când cel vătămat este o persoană juridică reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se pune în mișcare și din oficiu. Conform interpretării instanței supreme, dacă administratorul unei societăți comerciale comite împotriva acesteia o infracțiune care se urmărește la plângere prealabilă (e.g. gestiune frauduloasă), tot ce trebuie să facă pentru a scăpa de răspundere este să intențeze plângerea prealabilă înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale. Dacă se încadrează în acest interval, retragerea plângerii nu va mai putea fi cenzurată de procuror și va înlătura răspunderea penală. Or, este limpede că intenția legiuitorului a fost tocmai evitarea unor atare eschivări de la răspundere, mai ales dacă statul deține acțiuni în cadrul societății comerciale prejudiciate.

Mai mult decât atât, interpretarea oferită de ÎCCJ creează un regim juridic diferit pentru situații care ar trebui tratate similar. Astfel, conform art. 159 alin. (6) C.pen., în cazul în care infracțiunea este comisă de reprezentantul persoanei juridice împotriva acesteia din urmă, împăcarea va produce efecte numai dacă va fi însușită de procuror. Întrucât Decizia 30/2024 vizează doar plângerea prealabilă și retragerea ei, problema ridicată anterior dispăre atunci când operează împăcarea părților. Altfel spus, dacă administratorul comite împotriva societății pe care o reprezintă o infracțiune de gestiune frauduloasă, retragerea plângerii prealabile va opera fără „intruziunea” procurorului în parametrii expuși mai sus. Dacă va comite o infracțiune de complicitate la înșelăciune¹⁹, împăcarea va fi supusă întotdeauna însușirii magistratului. Or, această distincție nu se justifică, întrucât excepțiile de la disponibilitatea urmăririi penale prevăzute la art. 157 alin. (4) teză finală C.pen. și la art. 159 alin. (6) C.pen. nu reflectă specificul infracțiunii, ci raportul special dintre subiecți. Raportul fiind identic, retragerea plângerii prealabile și împăcarea ar trebui să se supună în aceeași manieră însușirii procurorului.

---

¹⁹ Este dificil de imaginat o situație în care administratorul să comită o faptă de înșelăciune în forma autoratului împotriva societății pe care o administrează, însă el poate înlesni comiterea acestei fapte de alte persoane, străine de societate.

Totodată, soluția instanței supreme este primejdioasă, putând duce la o „cursă” între procuror și persoana vătămată. Astfel, în măsura în care apreciază oportună exercitarea acțiunii penale, va trebui să acționeze înainte de exercitarea manifestării de voință a victimei. Această grabă nu profită nici inculpatului, nici persoanei vătămate și nici urmării penale în ansamblu²⁰. Mai mult, nu este logic ca „viteza” procurorului să decidă inaplicabilitatea retragerii plângerii prealabile. Prerogativa oferită de art. 158 alin. (4) C.pen. trebuie ghidată de oportunitatea urmării penale, iar nu de considerente tehnice precum momentul formulării plângerii inițiale sau data ordonanței de inculpare.

Legiuitorul și-a exprimat univoc intenția de a nu oferi victimei, în cazurile analizate, monopolul deciziei referitoare la tragerea la răspundere a făptuitorului. Astfel, prin Legea nr. 233/2020²¹ a înlăturat posibilitatea împăcării părților pentru infracțiunea de violență în familie²². În expunerea de motive²³ s-a arătat că delegarea către victimă a prerogativei de a împiedica acțiunea penală, *fără vreo analiză a oportunității din partea organului judiciar*, ar reprezenta o invitație la violență în scopul intimidării. Or, prin interpretarea oferită de ÎCCJ se ajunge la situația dinaintea modificării Codului penal prin Legea nr. 233/2020. Mai precis, se menține „o porțiță prin care autorul faptelor penale poate fi complet exonerat de răspundere”, doar că ea se manifestă prin retragerea plângerii prealabile, nu prin împăcare²⁴.

În fine, rămânând pe tărâmul violenței domestice, se remarcă o contradicție între interpretarea oferită de ÎCCJ și reglementările internaționale privind drepturile omului. Mai precis, la art. 55 raportat la art. 35 din Convenția de la Istanbul²⁵ se arată că urmărirea penală pentru fapte de violență fizică în mediul domestic *nu trebuie să depindă în întregime de manifestarea de voință a persoanei vătămate*. Tot astfel, C.E.D.O precizează în cauza Opuz contra Turciei²⁶ că, dintre statele membre ale Consiliului European, doar în România organele judiciare nu au *o marjă de apreciere și discreție* în a decide dacă să continue cercetările atunci când victima violenței domestice retrage plângerea. Or, odată ce autoritățile iau cunoștință *în orice mod* de comiterea unei astfel de infracțiuni, *ele nu trebuie să depindă de atitudinea victimei pentru a lua măsuri apte să înlăture riscul ca autorul să continue activitatea infracțională* (pct. 153).

---

²⁰ În acest sens, a se vedea V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială*, Vol. 1, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 104. Autorul critică înlăturarea posibilității împăcării în cazul infracțiunii prevăzute la art. 199 C.pen. Chiar dacă nu suntem de acord cu implementarea unor proceduri „ex parte” în cazul violenței în familie, argumentul invocat este relevant aici.

²¹ Publicată în M. Of. nr. 1036 din data de 5 noiembrie 2020.

²² La art. 199 alin. (2) C.pen. se arată, la fel ca în toate cazurile vizate de art. 158 alin. (4) C.pen., că acțiunea penală *poate fi pusă în mișcare și din oficiu*.

²³ A se vedea Expunerea de motive a legii nr. 233/2020 disponibilă la: <https://www.cdep.ro/proiecte/2018/100/00/3/em120.pdf>.

²⁴ Soluția legislativă de înlăturare a împăcării părților în cazul violenței în familie a fost criticată (a se vedea V. Cioclei, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, cit. supra.). Autorul arăta că, în ciuda intervenției legislative, retragerea plângerii prealabile va continua să producă efecte, ceea ce va duce la interpretări controversate în practică. Una dintre aceste interpretări a fost chiar cea oferită câțiva ani mai târziu de instanța supremă prin Decizia 30/2024.

²⁵ Conform deciziei CCR 264/2017, publicate în M. Of. nr. 468 din 22.06.2017 (pct. 27), Convenția de la Istanbul reprezintă un veritabil tratat privind drepturile omului, având aceeași aplicabilitate precum Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența aferentă.

²⁶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Opuz contra Turciei, cererea nr. 33401/02, hotărârea din 9 iunie 2009.

Așadar, pe de o parte, conform art. 199 alin. (2) și art. 158 alin. (4) C.pen.²⁷, în interpretarea Deciziei 30/2024, organului de urmărire penală depinde de poziția victimei *dacă aceasta din urmă a intentat plângerea prealabilă până la punerea în mișcare a acțiunii penale*. Pe de altă parte, reglementările internaționale la care am făcut referire impun ca faptele de violență domestică să *poată fi urmărite din oficiu*. În fața acestei coliziuni, se pune problema aplicabilității art. 20 alin. (2) din Constituție. Norma arată că, în ipoteza unor neconcordanțe între dispozițiile legilor interne și tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte, *au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau reglementările interne conțin dispoziții mai favorabile*.

Art. 20 alin. (2) Constituție nu se adresează doar legiuitorului, ci și organului judiciar, care este chemat să aplice prioritar reglementările internaționale în detrimentul legilor interne atunci când constată incongruențe referitoare la aspecte ținând de drepturile omului. Așadar, remediul într-o astfel de situație nu va fi doar invocarea unei excepții de neconstituționalitate, ci **aplicarea directă de către organul judiciar** a normelor din tratatul privind drepturile fundamentale incident în cauză, cu ignorarea motivată a celor din legea internă.

Într-adevăr, există o coliziune între art. 199 alin. (2) C.pen. rap. la art. 158 alin. (4) C.pen. în interpretarea ÎCCJ din Decizia 30/2024 pe de o parte și dispozițiile art. 55 raportat la art. 35 din Convenția de la Istanbul, alături de jurisprudența C.E.D.O invocată mai sus pe de altă parte. Totuși, înainte să aplice direct dispozițiile internaționale, organul judiciar trebuie să analizeze excepția de la art. 20 alin. (2) teză finală din Constituție. Or, sintagma „conțin dispoziții mai favorabile” suscită unele discuții.

În primul rând, pentru cine trebuie să fie mai favorabile dispozițiile interne? Chiar dacă normele referitoare la plângerea prealabilă se adresează în primul rând victimei infracțiunii, ele influențează decisiv situația juridică a inculpatului. Ca atare, ar putea el invoca legea internă, care restrânge drastic posibilitatea procurorului de a urmări *din oficiu* faptele de violență domestică? Spre deosebire de art. 5 din C.pen., textul constituțional nu se referă la persoana acuzată, ci la subiectul procesual căruia i se adresează dispozițiile din tratatul privind drepturile fundamentale ale omului. Excepția indicată de teza finală a art. 20 alin. (2) din Constituție descrie situația în care normele de drept intern *extind protecția oferită de cele internaționale*. Or, atât art. 55 raportat la art. 35 din Convenție, cât și considerentele Hotărârii Opuz v. Turciei au drept „protagonist” victima violenței domestice, consolidând un pachet minim de drepturi fundamentale și garanții procedurale ale acesteia. Nici principiul „*in dubio pro reo*” nu ar putea duce la o concluzie contrară deoarece nu discutăm de un dubiu asupra stării de fapt reliefat de ansamblul probator, ci de interpretarea legii penale de către cel chemat să o aplice.

În al doilea rând, cum se stabilește caracterul mai favorabil al dispoziției interne? Într-adevăr, uneori comparația este facilă. De pildă, în ceea ce privește persoana acuzată, dispozițiile art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu oferă dreptul de a contesta măsura preventivă, însă normele interne o fac. De asemenea, durata de 24 de ore a reținerii se regăsește în Constituție, dar lipsește din Convenția E.D.O. În mod evident, aceste norme interne vor fi întotdeauna mai favorabile inculpatului. În ce privește victimele, se remarcă faptul că art. 53 alin. (3) din Convenția de la Istanbul obligă la aplicarea unor

---

²⁷ În varianta dinaintea modificării intervenite prin Legea nr. 116/2025.

sanctiuni pentru încălcarea ordinului de protecție care pot fi și nepenale, în vreme ce legea internă califică încălcarea oricărui ordin de protecție drept infracțiune. Pe de altă parte, art. 54 din Convenție prevede în mod expres că „dovezile referitoare la istoricul sexual și la conduita sexuală a victimei vor fi permise doar atunci când sunt relevante și necesare”, detaliind dispoziția generală de la art. 100 alin. (4) lit. a) C.pr.pen. într-o manieră favorabilă victimelor infracțiunilor de natură sexuală.

Totuși, în situații precum cea din prezenta analiză, comparația se complică, iar aplicarea excepției de la art. 20 alin. (2) teză finală din Constituție apare ca discutabilă. Astfel, uneori victima infracțiunii de violență domestică – fără a fi constrânsă ori influențată de agresor – va ajunge la concluzia că *îi este mai favorabil* să nu inițieze ori să pună capăt procedurilor penale. O multitudine de motive pot fundamenta această decizie: caracterul izolat al actului violent în raport de longevitatea relației, custodia asupra unor copii, puternice sentimente de afecțiune față de autor etc. Într-adevăr, ar fi greu de susținut că orice victimă a unei infracțiuni de violență în familie devine automat inaptă să hotărască dacă se impune angrenarea întregului arsenal de drept penal. Într-o astfel de optică, normele interne, în interpretarea oferită de ÎCCJ, ar părea mai favorabile, ele oferind persoanei vătămate posibilitatea de a decide – într-o oarecare măsură²⁸ – asupra tragerii la răspundere penală. Totuși, de cele mai multe ori, în spatele deciziei victimei se află teama și stereotipurile toxice de gen, care duc la ciclicitatea violenței domestice.

S-ar putea susține că art. 20 alin. (2) din Constituție ar trebui să primească o interpretare similară celei de la art. 5 C.pen., pornind de la *situația concretă în care se află destinatarul normei*. Cu alte cuvinte, organul judiciar ar trebui să verifice, de la caz la caz, dacă este *în favoarea victimei* să se aplice dispoziția din dreptul intern (care obligă procurorul să ia act fără rezerve de retragerea plângerii prealabile) sau să dea aplicare dispozițiilor internaționale privind drepturile omului, care permit cercetarea din oficiu. Totuși, procedând astfel, organul judiciar aplică, de fapt, tocmai dispozițiile internaționale. Într-adevăr, pentru a stabili care norme îi sunt mai *favorabile*, ar trebui să verifice, în concret, dacă sistarea cercetărilor este soluția cea mai optimă din perspectiva victimei. Altfel spus, ar trebui să aplice tocmai criteriile privind „oportunitatea menținerii urmăririi penale” enunțate de CEDO în Cauza Opuz v. Turciei²⁹.

În concret, examinând practicile statelor membre, Curtea a ajuns la concluzia că autoritățile analizează oportunitatea urmăririi penale, indiferent de poziția victimei, raportându-se la: gravitatea faptei, natura urmărilor, obiectele vulnerante folosite, eventuale amenințări posterioare faptei, suspiciunea premeditării, posibilele efecte asupra copiilor din cămin, riscurile de recidivă, **persistența pericolului ce amenință victima sau alte persoane implicate, starea relațiilor dintre victimă și agresor, precum și posibilele efecte ale menținerii urmăririi penale împotriva voinței acesteia, relațiile din trecut dintre victimă și**

---

²⁸ După cum am văzut, art. 199 alin. (2) C.pen. și art. 158 C.pen. în interpretarea ÎCCJ din Decizia 30/2024 conferă victimei prerogativa de a sista procedurile doar când acțiunea penală nu a fost deja pusă în mișcare de procuror până la introducerea plângerii prealabile.

²⁹ A se vedea Cauza Opuz c. Turciei (Cererea nr. 33401/02, Hotărârea din 09.09.2009), pct. 138-145. Particularitățile analizei riscului față de victimă în cazul violenței domestice reies și din cauzele Talpis c. Italiei (Cererea nr. 41237/14, Hotărârea din 02.03.2017) și Volodina c. Rusiei (Cererea nr. 41261/17, Hotărârea din 09.07.2019). De asemenea, Curtea a precizat în cauza Kurt c. Austriei (Cererea nr. 62903/15, Hotărârea din 15.06.2021) că, în evaluarea riscului pentru victimă, autoritățile nu se vor opri la percepția acesteia, fiind obligate să realizeze un examen propriu care poate presupune administrarea unor probe.

agresorul său, în special eventualele antecedente de violență. Însușindu-și aceste criterii, Curtea ajunge la concluzia că legislația din Turcia, care obliga procurorul să ia act de retragerea plângerii prelabile în cazul faptelor de violență fizică în mediul domestic a constituit un obstacol pentru protecția efectivă a victimelor violenței domestice.

Totodată, este importantă precizarea că *art. 55 din Convenția de la Istanbul nu obligă statele să urmărească întotdeauna din oficiu faptele de violență fizică în mediul domestic, ci doar să nu depindă „în întregime de o raportare sau plângere depusă de victimă”*. Convenția cere statelor să se asigure că „procedurile **pot continua** chiar dacă ea își retrage declarația sau plângerea”. Așadar, autoritățile judiciare nu trebuie să ignore *de plano* voința persoanei vătămate, ci doar atunci când necesitatea acestui demers reiese din aplicarea criteriilor discutate mai sus.

În fine, este limpede că dispoziția asupra urmăririi penale reprezintă un corolar al dreptului la viață privată protejat de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totuși, nu trebuie să uităm că în dreptul penal disponibilitatea nu reprezintă o regulă, ci o excepție de la principiul oficialității. Or, acest din urmă principiu presupune în mod inerent o oarecare intruziune în dreptul la viață privată al victimei. Chiar și în ipoteza unor fapte de violență ușoară în mediul domestic, o atare intruziune respectă condițiile prevăzute la art. 8 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Mai precis, ea este prevăzută de lege și este necesară pentru prevenirea faptelor penale și protecția drepturilor și libertăților altora. Totodată, ținând seama că art. 199 alin. (2) C.pen. trebuie citit în lumina criteriilor expuse în cauza *Opuz v. Turciei*, gravitatea ingerinței este proporțională cu importanța scopului urmărit. De altfel, Curtea a precizat în mai multe ocazii că poate fi necesară o intruziune a autorităților în viața privată sau familială pentru protecția sănătății sau a drepturilor unor terți ori pentru prevenirea săvârșirii unor infracțiuni³⁰.

În concluzie, apreciem că interpretarea oferită de ÎCCJ dispozițiilor prevăzute la art. 199 alin. (2) C.pen. și 158 alin. (4) C.pen. (anterior modificării intervenite prin Legea nr. 116/2025) contravine art. 55 alin. (1) rap. la art. 35 din Convenția de la Istanbul. În acest sens, art. 25 alin. (2) din Constituție prevede obligația organului judiciar să aplice direct normele din Convenție, respectiv să analizeze – indiferent de existența la dosar a plângerii prelabile – oportunitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu³¹. Excepția prevăzută în teza finală a normei constituționale nu este aplicabilă întrucât, pe de o parte, nu se poate stabili *de plano, cu certitudine*, că dispozițiile interne în materie sunt mai favorabile și, pe de altă parte, o analiză în concret a caracterului favorabil ar duce tocmai la aplicarea normelor internaționale. În fine, dispozițiile art. 199 alin. (2) C.pen. și art. 158 alin. (4) C.pen. presupun o imixtiune în dreptul victimei la viață privată și de familie, însă ea respectă condițiile art. 8 alin. (2) din Convenție.

III. VOINȚA LEGIUITORULUI. MODIFICAREA ADUSĂ PRIN LEGEA NR. 116/2025

³⁰ Cauza *Bevacqua și S. c. Bulgariei*, (Cererea nr. 71127/01, Hotărârea din 12 iunie 2008) pct. 83; Cauza *K.A. și A.D. c. Belgiei* (Cererile nr. 42758/98 și 45558/99, Hotărârea din 17.02.2005), pct. 81.

³¹ În același sens, a se vedea *A. M. Pîrvu*, *Violența în familie. Posibilitatea continuării urmăririi penale, în pofida retragerii plângerii prelabile sau a împăcării*, *Revista Pro Lege* 2/2017, pp. 128-134 (disponibil pe <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=550031>). Pentru o critică a prerogativei procurorului de a trece peste voința victimei unei infracțiuni de violență în familie, a se vedea *V. Cioclei*, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, cit. supra.

Tocmai pentru a-și exprima dezacordul față de interpretarea criticată mai sus, legiuitorul a modificat prin Legea nr. 116/2025 articolul 158 alin. (4) din C.pen. În varianta actuală, norma prevede că, „în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, *indiferent dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în urma unei plângeri prealabile sau din oficiu, în condițiile legii*, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror. Deși intenția din spatele textului de lege este laudabilă, punerea ei în practică ridică serioase probleme.

Mai întâi, se impune precizarea că, odată cu intrarea acestei legi în vigoare, **efectele Deciziei ÎCCJ 30/2024 încetează**. Într-adevăr, noua variantă a normei se opune interpretării oferite de instanța supremă. Bineînțeles, discuțiile din secțiunea de mai sus rămân valabile, întrucât varianta anterioară a legii poate deveni aplicabilă în virtutea art. 5 C.pen. Dincolo de această certitudine, textul creează confuzie cu precădere în raport de sfera sa de aplicabilitate (a). Totodată, aduce în prim plan carențele instituției însușirii retragerii plângerii prealabile (b). În continuare, vom aborda ambele probleme.

a. Sfera de aplicabilitate a însușirii retragerii plângerii prealabile

Formularea anterioară indica limpede că sunt vizate doar derogările de la disponibilitatea urmăririi penale, prevăzute la acel moment de art. 157 C.pen. și de art. 199 alin. (2) C.pen. Acest reper se desprindea din condiția ca acțiunea penală să fi fost exercitată *din oficiu, în condițiile legii*. Noua formulare nu mai restrânge sfera de aplicare, ci pare că se referă la *toate* infracțiunile care se urmăresc la plângere prealabilă. Așadar, o interpretare textuală, gramaticală, duce la concluzia că *retragerea plângerii prealabile trebuie să fie întotdeauna însușită de procuror*.

Totuși, există câteva motive serioase pentru care norma nu ar trebui să fie citită într-o astfel de cheie.

Mai întâi, nu aceasta a fost voința legiuitorului. Analizând expunerea de motive a Legii nr. 116/2025³², observăm că s-a dorit clarificarea sintagmei „și din oficiu” regăsită în contextul art. 157 C.pen., art. 199 C.pen. și art. 193 C.pen. Mai precis, ea se referă nu doar la situația în care lipsește plângerea prealabilă, ci și la cea în care procurorul apreciază că se impune continuarea procesului din oficiu, independent de poziția procesuală a persoanei vătămate. După cum se arată și în avizul Consiliului Legislativ³³, modificarea își propune „rezolvarea acelor situații în care procurorul este pus în imposibilitate să aprecieze asupra oportunității continuării procesului penal”, față de interpretarea dată de ÎCCJ art. 158 alin. (4) C.pen. Chiar dacă lucrările preparatorii la care am făcut referire nu sunt obligatorii, ele ar trebui să prezinte relevanță în actul interpretativ al textului de lege.

Apoi, a considera că retragerea plângerii prealabile trebuie însușită întotdeauna de procuror ar echivala cu o remaniere fundamentală a acestei instituții de drept penal. Or, conform art. 61 din Legea nr. 24/2000³⁴, „modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu se afectează concepția generală ori caracterul unitar al aceluia act

³² Pentru Expunerea de motive a Legii nr. 116/2025, a se vedea: <https://www.cdep.ro/proiecte/2025/000/50/4/em25.pdf>.

³³ Pentru Avizul Consiliului Legislativ pentru proiectul Legii nr. 116/2025, a se vedea <https://www.cdep.ro/proiecte/2025/000/50/4/cl25.pdf>.

³⁴ Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în M. Of. 260/21.04.2010.

(...)”. În măsura în care s-ar dori o astfel de reasamblare a instituției retragerii plângerii prealabile, s-ar impune modificări coordonate de drept penal și de drept procesual penal. În principal, ar fi necesară reformarea art. 158 alin. (1) și (2) C.pen., astfel încât să reiasă din dispoziția *de principiu* că retragerea plângerii prealabile va fi *întotdeauna* condiționată de însușirea procurorului. În atare condiții, fără o corelare pertinentă cu ansamblul dispozițiilor legale care conturează instituția în discuție, modificarea adusă prin Legea nr. 116/2025 poate pune probleme de constituționalitate.

De altfel, în ciuda criticilor aduse Deciziei ÎCCJ 30/2024, suntem de acord că, pentru infracțiunile a căror urmărire depinde de plângerea prealabilă, principiul trebuie să rămână disponibilitatea urmării penale. Excepțiile, respectiv situațiile în care procurorul poate dispune inculparea *și din oficiu*, trebuie indicate în mod expres de lege. Altminteri s-ar ajunge la o quasi-inutilitate *de facto* a plângerii prealabile și, ca o consecință, la prejudicierea statutului persoanei vătămate în cadrul procesului penal.

Din pricina lipsei de corelare a dispozițiilor legale, o astfel de interpretare ar crea urmări ilogice, discriminatorii și greu de identificat în legislațiile străine.

Astfel, pentru majoritatea infracțiunilor mai puțin grave, acțiunea penală se pune în mișcare *doar la plângerea prealabilă*, fiind exclusă în continuare exercitarea ei *și din oficiu*.³⁵ Prin urmare, victima își păstrează dreptul de a nu iniția procesul penal, procurorul fiind obligat să îi respecte opțiunea. Totuși, odată ce îl demarează, nu mai deține atributul de a-l sista fără acordul organului de urmărire penală. Chiar dacă magistratul își va însuși – de cele mai multe ori – retragerea plângerii, distincția rămâne ilogică și vatămă dreptul victimei de a soluționa conflictul pe cale amiabilă. Totodată, se creează o diferență de tratament nejustificată între victima care nu a făcut încă plângere prealabilă și cea care a apucat, din varii motive, să o facă.

Totodată, o astfel de interpretare a dispoziției prev. de art. 158 alin. (4) C.pen. se îndepărtează de logica altor state europene. După cum am văzut, este des întâlnită posibilitatea procurorului de a se abate – *din rațiuni de interes public* – de la disponibilitatea urmăririi penale, însă doar în cazul *anumitor infracțiuni expres prevăzute de lege*. De pildă, codul penal german reglementează infracțiuni pentru care retragerea plângerii prealabile va pune capăt întotdeauna cercetărilor (e.g. insulta sau furtul din locuință și din familie), infracțiuni pentru care retragerea plângerii va opera doar dacă procurorul nu consideră necesară urmărirea faptei (e.g. vătămarea corporală simplă) și infracțiuni pentru care nu va putea opera niciodată retragerea plângerii (e.g. violul). Aceeași construcție o regăsim și în legislația penală spaniolă³⁶.

Mai mult decât atât, art. 159 alin. (6) C.pen. nu s-a schimbat. Singura situație în care împăcarea trebuie să fie însușită de procuror rămâne cea în care „infracțiunea este săvârșită de reprezentantul persoanei juridice vătămate”. Or, nu poate fi identificată o rațiune pertinentă pentru care retragerea plângerii prealabile trebuie însușită de procuror *în toate cazurile*, însă împăcarea este supusă aceleiași condiții într-o singură ipoteză.

În fine, aducerea în prim plan a instituției *însușirii retragerii plângerii prealabile de către procuror* nu face decât să evidențieze carențele acestei instituții.

³⁵ Situațiile în care acțiunea penală se pune în mișcare *și din oficiu* rămân cele prev. la art. 157 alin. (4) și (5), art. 193 alin. (4) și art. 199 alin. (2) C.pen.

³⁶ A se vedea referințele la legislația spaniolă din prima secțiune.

b. Carențele însușirii retragerii plângerii prealabile

În continuare vom face câteva precizări despre condițiile însușirii (i), modul în care se materializează dispoziția procurorului în faza de urmărire penală sau în faza de judecată (ii); posibilitatea contestării acesteia (iii), după cum și posibilitatea revenirii asupra ei (iv).

i. Condițiile însușirii

După cum am văzut, jurisprudența C.E.D.O arată în mod expres că opțiunea procurorului de a trece sau nu peste voința victimei de a sista cercetările ține de oportunitatea procesului penal. Astfel, după cum am văzut în cauza Opuz c. Turciei, Curtea menționează criteriile pe care autoritățile statelor membre le aplică în acest demers. Totuși, acestea diferă în funcție de statul membru și nu sunt preluate de instanțe europene cu valoare de principiu. Astfel, chiar dacă procurorul ar trebui să le aibă în vedere, considerentele hotărârii Opuz c. Turciei nu substituie tăcerea legii interne.

S-ar putea susține utilizarea criteriilor învederate de art. 318 C.pr.pen., care concretizează noțiunea de „interes public al urmăririi penale”. Totuși, Curtea Constituțională a arătat deja că elementele enumerate în cuprinsul art. 318 alin. (1) și (2) C.pr.pen. nu pot fi distinse de criteriile pentru individualizarea pedepselor utilizate de instanța de judecată. Întrucât, dacă sensul unei noțiuni diferă de la o lege la alta, acest lucru trebuie să fie expres indicat.

Astfel, Curtea a criticat tocmai lipsa unor criterii concrete care să detalieze noțiunea de interes public în urmărirea penală a unei infracțiuni, învederând că „legiuitorul trebuie să prevadă cu exactitate obligațiile pe care le are fiecare organ judiciar, care se impune a fi circumscrise modului concret de realizare a atribuțiilor acestora, prin stabilirea în mod neechivoc a operațiunilor pe care acestea le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor lor. În soluționarea cauzei, procurorul nu se poate îndepărta de conținutul acesteia, realizând delimitări ce intră în competența puterii legiuitoare”³⁷.

Aceste critici își găsesc aplicarea și aici. Tăcerea legii poate crea confuzie nu doar pentru subiecții procesuali, ci și pentru procuror. Într-adevăr, nu este limpede dacă va face o analiză globală a oportunității urmăririi penale, contrar celor statuate în jurisprudența CCR, sau dacă se va concentra doar asupra legitimității manifestării de voință a persoanei vătămate. În ciuda extinderii discutabile a ipotezelor în care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și *din oficiu*³⁸, apreciem că aceasta din urmă este soluția corectă.

ii. Materializarea însușirii

După cum s-a arătat în doctrină³⁹, nu există dispoziții procesuale care să statueze asupra regimului juridic al însușirii retragerii plângerii prealabile. Este incert care va fi actul prin care procurorul își va exprima opțiunea, dacă trebuie să o facă în mod expres ori dacă poziția sa poate rezulta implicit din actul de inculpare, de clasare ori de trimitere în judecată. Sub acest aspect, apreciem că poziția sa trebuie să fie explicită și motivată. Astfel, *dacă nu își*

³⁷ Decizia CCR 23 din 20.01.2016, publicată în M. Of. nr. 240 din 31.03.2016, pct. 15.

³⁸ A se vedea criticile aduse în prima secțiune la art. 193 alin. (2¹) și alin. (4) C.pen.

³⁹ D. Dediu, Însușirea retragerii plângerii prealabile și a împăcării de către procuror, Revista Pro Lege, 1/2017, 99-107.

va însuși retragerea plângerii, va trebui să exprime acest lucru printr-o ordonanță, nefiind suficient să continue cercetările. Totuși, întocmirea unei ordonanțe cu acest unic obiect nu este necesară. Astfel, procurorul va putea motiva neînsușirea retragerii plângerii în unul din actele procesuale subsecvente (confirmarea efectuării în continuare a urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale). Într-adevăr, atâta vreme cât își exprimă poziția și motivele printr-un act *anterior celui de sesizare*, nu credem că se creează vreun prejudiciu procesual persoanei vătămate sau inculpatului.

În doctrină⁴⁰ s-a arătat că obligația de mai sus există și atunci când își însușește retragerea plângerii prealabile, neputând să o facă direct prin ordonanța de clasare. Astfel, s-a susținut că organul de cercetare ar trebui să cunoască poziția procurorului pentru a putea propune soluția de clasare în cauză. Totodată, emiterea unei ordonanțe distincte ar fi necesară și pentru exercitarea căii de atac la procurorul ierarhic superior.

Nu suntem de acord cu această opinie. Autorul admite că, la momentul la care persoana vătămată își retrage plângerea prealabilă, organul de cercetare penală va trebui să înainteze oricum dosarul către parchet pentru ca procurorul să aprecieze asupra însușirii. Ar fi lipsit de sens ca procurorul – dacă nu își însușește retragerea plângerii – să înainteze din nou dosarul către lucrătorul de poliție pentru întocmirea referatului de clasare care, având în vedere dispozițiile art. 324 alin. (2) C.pr.pen., oricum nu este obligatoriu pentru soluționarea cauzei de către magistrat. Pentru a scuti dosarul de „plimbări” inutile între instituții, procurorul va admite propunerea și va dispune direct clasarea în eventualitatea în care este de acord cu retragerea plângerii. În caz contrar, va dispune o ordonanță de restituire, arătând motivele pentru care nu își însușește retragerea plângerii prealabile. Într-adevăr, pentru prezenta situație legea nu reglementează un caz specific de restituire, însă se poate aprecia, în conformitate cu art. 323 C.pr.pen., că „urmărirea penală nu este completă”. În ce privește argumentul subsidiar, o eventuală plângere ar putea viza atât ordonanța (distinctă) de însușire a retragerii plângerii, cât și soluția de clasare, esențială fiind doar motivarea poziției procurorului.

Cum plângerea prealabilă poate fi retrasă, conform art. 158 alin. (1) C.pr.pen., până la pronunțarea unei hotărâri definitive, se pune problema regimului juridic al însușirii odată ce cauza este trimisă în judecată. În doctrină⁴¹ s-a arătat că sarcina va reveni procurorului de ședință, care va formula concluziile corespunzătoare. Totuși, nu este limpede *care* procuror va putea formula astfel de concluzii. De pildă, dacă retragerea plângerii prealabile este expusă în fața completului care judecă o contestație împotriva încheierii de menținere a măsurii preventive – dosarul aflându-se în faza de cameră preliminară – poate procurorul de ședință să achieseze ori să respingă poziția victimei? Răspunsul ar trebui să fie negativ. Actul însușirii produce efecte directe asupra obiectului acțiunii penale, putând duce la o soluție de încetare a procesului penal. Or, concluzii sub acest aspect ar trebui să pună procurorul care face parte din constituirea instanței competente să judece cauza. Totodată, apreciem că unitatea de parchet care a formulat acțiunea penală este cea mai potrivită pentru a realiza examenul de oportunitate pe care îl implică art. 158 alin. (4) C.pen.

Așadar, revenind la exemplul de mai sus, completul investit cu soluționarea contestației la măsura preventivă va putea fie să amâne cauza și să solicite un punct de vedere de la instanța de fond, fie să nu țină seamă de retragerea plângerii prealabile

---

⁴⁰ Idem. p. 105.

⁴¹ Idem, p. 106.

formulate în fața sa, având în vedere că ea nu a fost însușită de procurorul competent.

iii. Contestarea însușirii

În cursul urmăririi penale, este incert dacă însușirea sau neînsușirea retragerii plângerii prelabile poate fi cenzurată de procurorul ierarhic superior. Pe de o parte, s-ar putea susține că aprecierea procurorului de caz este personală și ține, după cum am văzut în cauza Opuz c. Turciei, de *oportunitatea urmăririi penale*. Or, conform art. 68 alin. (2) din Legea nr. 304/2022⁴², „în efectuarea și supravegherea urmăririi penale, *precum și în soluțiile dispuse*, procurorul este independent în condițiile prevăzute de lege.” Totodată, legea interzice „intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea și supravegherea urmăririi penale sau în adoptarea soluției”. Totuși, la alineatul imediat următor se arată că „măsurile și **soluțiile** adoptate de procuror pot fi infirmate *în scris și motivat* de către procurorul ierarhic superior ori de către procurorul general al PÎCCJ atunci când acesta constată că sunt nelegale sau **netemeinice**. Totodată, la art. 339 C.pr.pen. este reglementată plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procurorul care instrumentează cauza ori pe baza dispozițiilor sale. Norma nu face distincție între acte, fiind incluse atât soluțiile de netrimiteră în judecată, cât și orice alte acte de urmărire penală. De asemenea, art. 328 alin. (1) C.pr.pen. arată că vor fi supuse verificării legalității și **temeiniciei** soluțiile de trimitere în judecată. Așadar, toate formele de control presupun o analiză atât a legalității, cât și a temeiniciei. Este, totuși, discutabil dacă aceasta din urmă implică un control al oportunității urmăririi penale.

După cum am văzut, principiul minimei intervenții se adresează atât legiuitorului, cât și organului judiciar. Ca atare, oportunitatea urmăririi penale trebuie să fundamenteze actele și soluțiile procurorului. De pildă, art. 327 C.pr.pen. arată că, odată ce urmărirea penală este finalizată, se va emite rechizitoriul, se va dispune clasarea **sau se va renunța la urmărirea penală, în condițiile legii**. Într-adevăr, art. 318 alin. (1) și art. 7 alin. (2) C.pr.pen. prevăd că, atunci când constată că nu există un interes public în urmărirea penală, procurorul **poate renunța la urmărirea penală**”. În ciuda formulării nefericite, apreciem că textele nu oferă libertate discreționară de alegere, ci obligă procurorul să aplice principiul oportunității. De altfel, în doctrină⁴³ s-a arătat că nesocotirea acestuia poate atrage chiar sancțiuni penale magistratului. Așadar, apreciem că aspectele ținând de oportunitate trebuie incluse în verificarea temeiniciei actului. De aceea, procurorul ierarhic superior va putea reanaliza motivele pentru care se impune însușirea sau neînsușirea retragerii plângerii prelabile, fie în urma unei plângeri formulate de o persoană interesată, fie din oficiu⁴⁴.

Astfel cum s-a arătat⁴⁵, câtă vreme dosarul se află în faza de urmărire penală, nu ar fi posibilă o verificare de către judecător a actului prin care procurorul refuză însușirea retragerii plângerii prelabile întrucât textele de lege nu prevăd o atare cale de atac. Totuși, în situația opusă, când procurorul își arogă poziția persoanei vătămate și dispune soluția de

⁴² Publicată în Monitorul Oficial cu numărul 1104 din data de 16 noiembrie 2022.

⁴³ A se vedea *M. Udriou* în Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, ediția a II-a (coord. *M. Udriou*), Ed. C. H. Beck, București, 2017, p. 68.

⁴⁴ În același sens, *D. Dediu*, op. cit., p. 105.

⁴⁵ *F. Streteanu*, Cauzele care înlătură răspunderea penală și executarea pedepsei, prezentare susținută în cadrul „Conferința internațională. Noul Cod penal și Noul Cod de procedură penală, 24-26 februarie 2014, București disponibil pe <https://www.youtube.com/watch?v=IAwzxW4uCxg> (00:59:51).

clasare, s-ar putea ataca aceasta la judecătorul de cameră preliminară, în baza art. 340 C.pr.pen., invocându-se inoportunitatea însușirii?

Este dificilă identificarea unei persoane interesate să formuleze o astfel de cale de atac. Totuși, în ipoteza unei infracțiuni complexe săvârșite asupra două persoane (e.g. vătămarea corporală, prev. de art. 196 alin. (4) C.pen. în condițiile art. 199 alin. (2) C.pen.), una dintre persoanele vătămate ar putea să își retragă plângerea prealabilă, cu însușirea procurorului. În acest caz, fiind pusă la îndoială însăși complexitatea faptei și limitele de pedeapsă, cealaltă victimă ar justifica un interes.

Cu toate acestea, nu credem că judecătorul de cameră preliminară, în soluționarea unei astfel de plângeri, ar putea statua asupra oportunității însușirii. De principiu, judecătorului de cameră preliminară îi revine funcția de a verifica, în conformitate cu art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) C.pr.pen., doar *legalitatea* soluției de netrimiteră în judecată. Chiar dacă art. 341 alin. (6) și (7) C.pr.pen. se referă și la temeinicia plângerii, normele procedurale nu permit decât analizarea *legalității actelor de urmărire penală întocmite, nicidecum oportunitatea lor*⁴⁶. Din acest motiv, nu credem că judecătorul ar putea reanaliza motivele care l-au determinat pe procuror să achieseze la voința persoanei vătămate și să dispună soluția de clasare.

În cursul judecării, este discutabil rolul de observator pasiv pe care legiuitorul pare că l-a oferit judecătorului. Într-adevăr, în actuala reglementare, singurul titular al acțiunii penale este procurorul⁴⁷, iar singurul act prin care se exercită este cel de inculpare. Totuși, asta nu înseamnă că organul de urmărire penală păstrează monopolul asupra aplicării dispoziției prevăzute la art. 16 alin. (1) C.pr.pen. indiferent de faza procesuală în care se află dosarul. Astfel cum s-a arătat în doctrină⁴⁸, odată cu formularea rechizitoriului „acțiunea penală este înaintată instanței”. Prin urmare, de la acest moment, aceasta din urmă ar trebui să decidă asupra cauzelor de încetare a procesului penal. De altfel, la art. 396 alin. (1) și (6) C.pr.pen. se arată că instanța hotărăște încetarea procesului penal în toate situațiile prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. e)-j) C.pr.pen., așadar inclusiv atunci când persoana vătămată își retrage plângerea prealabilă. Or, modul în care art. 158 alin. (4) C.pen. este interpretat și aplicat transformă instanța dintr-un decident într-un participant pasiv, forțat să ia act de manifestarea de voință a procurorului. Chiar dacă soluția de încetare a procesului este în continuare pronunțată – în mod formal – de instanță, nu aceasta din urmă hotărăște asupra învinuirii, ci procurorul. *A fortiori*, nici instanța de control judiciar nu ar putea verifica însușirea/neînsușirea retragerii plângerii prealabile formulate de procuror în primă instanță. Din aceste motive, apreciem că reglementarea contravine art. 126 alin. (1) și (2) din Constituție.

iv. Revenirea asupra însușirii

Odată ce procurorul s-a pronunțat (într-un fel sau altul) asupra însușirii, se pune problema posibilității revenirii asupra acestei decizii fie din oficiu, fie la cererea victimei. În măsura în care retragerea plângerii este consimțită, ar trebui să se dispună imediat o soluție de clasare sau de încetare a procesului. Într-o astfel de ipoteză, sub rezerva exercitării

⁴⁶ A se vedea *I. Kuglay* în Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, ediția a II-a (coord. *M. Udriou*), Ed. C. H. Beck, București, 2017, p. 1406.

⁴⁷ *I. Kuglay*, op. cit., pp. 120-121.

⁴⁸ *Idem*, p. 119.

controlului ierarhic în faza de urmărire penală, nu s-ar mai putea reveni asupra însușirii.

Totuși, dacă retragerea plângerii prealabile este „respinsă” inițial, se poate admite o revenire ulterioară asupra acesteia. Într-adevăr, evoluția urmăririi penale poate duce în cele din urmă la concluzia că soluția optimă este cea a sistării cercetărilor. Tot astfel, după ce procurorul de ședință din primă instanță învederează că nu își însușește poziția victimei, aceasta din urmă ar putea reitera retragerea plângerii în apel.

IV. CONCLUZII

Carențele expuse urmăresc de mult timp normele prevăzute la art. 158 alin. (4) C.pen. Cum aplicabilitatea lor în practică a fost extrem de limitată, jurisprudența divergentă nu a abundat. Condiționarea retragerii plângerii prealabile - în toate cazurile - de însușirea procurorului ar deschide însă o cutie a Pandorei. Astfel, în ciuda exprimării „nefericite” a legiuitorului, s-ar impune ca sfera de aplicare a art. 158 alin. (4) C.pen. să rămână aceeași. Singurul efect al noii formulări ar trebui să fie **revenirea la interpretarea majoritară dinaintea Deciziei ÎCCJ 30/2024.**

Indiferent de sfera de aplicabilitate care i se va conferi instituției reglementate la art. 158 alin. (4) C.pen., se mai impun două precizări:

În primul rând, condiția însușirii urmărește retragerea plângerii prealabile indiferent de modul în care ea este exprimată de persoana vătămată. De pildă, chiar dacă părțile dintr-o cauză având ca obiect o infracțiune dintre cele prevăzute la art. 193 alin. (2¹) C.pen. vor depune un acord de mediere, el nu va produce efecte fără însușirea procurorului. Acest lucru reiese, după cum a arătat și Curtea de Apel București⁴⁹, din interpretarea art. 67 alin. (2) din Legea nr. 192/2006⁵⁰.

În al doilea rând, modificarea creează premisele aplicării legii penale mai favorabile. Dacă se va aprecia că însușirea procurorului condiționează în toate cazurile retragerea plângerii prealabile, atunci vechea reglementare va fi întotdeauna mai favorabilă inculpatului din perspectiva acestui criteriu, întrucât vechea variantă a normei, sub interpretarea din Decizia 30/2024 a ÎCCJ limitează drastic posibilitatea de apreciere a procurorului asupra cauzei de încetare a procesului penal prev. de art. 16 alin. (1) lit. g) prima teză C.pr.pen. Dacă textul va primi interpretarea pe care am propus-o mai sus, acest criteriu de analiză a legii penale mai favorabile va interveni doar în ipotezele prevăzute de art. 157 alin. (4) C.pen., 199 alin. (2) C.pen. și 193 alin. (4) C.pen.

Așadar, dacă interpretarea ÎCCJ expusă în Decizia 30/2024 era discutabilă, „soluția” oferită prin Legea nr. 116/2025 – cel puțin într-o interpretare textuală – este extremă și disproporționată, ducând la efemeritatea conceptului de disponibilitate a acțiunii penale. Totuși, organul judiciar va putea contracara excesul de zel al legiuitorului, aplicând direct principiul minimeia intervenției. Mai precis, ca regulă, ar trebui să dea curs voinței victimei, punând-o la îndoială doar dacă circumstanțele cauzei reclamă un interes public serios pentru continuarea cercetărilor.

⁴⁹ A se vedea Hotărârea nr. 674/2025 din 06.05.2025, pronunțată de Curtea de Apel București, cod RJ 62d54ge67 (<https://rejust.ro/juris/62d54ge67>).

⁵⁰ Publicată în M. Of. nr. 441 din 2006.05.22.